

“Хаарыан хампа” Тыйаатыр бэстибээлэ

Өрөспүүбүлүкэтээби идэтибит тыйаатырдары көрүү Сэттис бэстибээлэ быйыл кулун тутар 7-27 күннэригэр Нерюнгри сиригэр буолан ааста. Тэрээһини СӨ Култууратын уонна духуобунай сайдыытын министиэристибэтэ, СӨ Тыйаатыр үлэһиттэрин сойууна, олохтоох дьаһалта, улуустаабы култуура уонна ускуустуба салалтата, Нерюнгритаабы Куукула уонна актёр тыйаатыра иилээн-сабалаан тэрийдилэр.

Тэрийээччилэр биир сүрүн сыаллара – Собыруу Саха сирин дьонугар-сэргэтигэр тыйаатыр кэрэ эйгэтин тиздии, көрдөрүү. Нерюнгри, Иенгра, Беркакит, Чульман уонна Серебряный Бор олохтоохторо өрөспүүбүлүкэ чулуу тыйаатырдарын туруоруулары барытын биир кэмгэ көрөр кыахтаннылар.

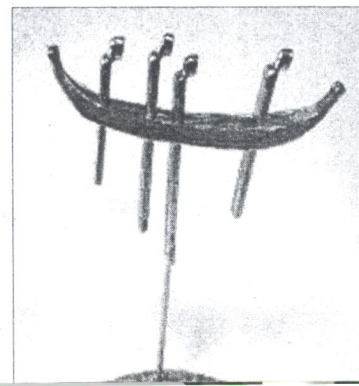
Быйылгы көрүүгэ барыта 23 испэктээкил кытынна: 11 улахан дьон уонна 12 оҕо испэктээкилэ. СӨ култууратын миниистирин солбуйааччы В.В. Левочкин салайааччылаах Дьүүлүүр сүбэ састаабыгар тыйаатыр ускуустубатын үлэһиттэрэ, суруналыыстар, олохтоох дьаһалта бэстэбииттэллэрэ киридилэр: А. А. Фуфаев-Ксанф – тыйаатыр кириитигэ, суруналыыс; М.М. Михайлова – АГИИК үлэһиттэ; Т.В.

Максимова – Нерюнгри улууһун баһылыгы солбуйааччыта; Н.В. Рудакова – улуус Пресс-сулууспатын сүрүн испэсэлиһэ. Бэстибээл бочуоттаах ыалдьыта, тыл билимин дуоктара, профессор, тыйаатыр кириитигэ, ГИТИС үлэһиттэ – А. Л. Ястребов.

А. Л. Ястребов:

Ол кэмтэн ыла саха тыйаатырдарын олус сэргиибин уонна сөбүлүүбүн. Саха сириттэн ыгырыы кэлбитигэр, үөрүүнү кытта сөбүлэспитим. Бу сырыыга олус элбэби күүппүптүтэн улахан аңаара туолла дии санаатым. Олонхо дойдутугар эпоска ымпыктаан-чымпыктаан сыһыаны эрэйиим, хомойуох иһин, бу бэстибээлгэ толору кыаллыбата. Тобо диэтэххэ, Олонхону туруорарга биир жанр атынгга кыайан көһөр кыаба суох. Билинги кэмгэ, эпос тыйаатыр форматынан тургутун

на актёр тыйаатыра) диэн испэктээкилигэр көрөн, улахан доһуһууну ыллым. Бу кэнниттэн төһө дабаны апокалипсис буолун, дьон-сэргэ хайаан дабаны быһыһанар суолу тобуларын, эрэл санаатын сүтэрбэтин көрөөччү өйдүүр. Бу, кырдык, бытархай сыһаларын-халтыларын көннөрдөххө, бүтүн Европа таһымнаах бэстибээллэргэ кытта барыан сөптөөх доһуннаах үлэ

Бэстибээл кэмигэр араас сэминээрдэр, актердуу маастарыстыбаба, сыанаттан сангарыыга маастар-кылаастар, артыыстары, режиссёрдары кытта испэктээкиллэри ырытылар, пресс-кэмпириэнсийэ уонна артыыстар кулууптара үлэлээтилэр.

“Хаарыан хампа” бириэмийэтин туттарыы дьоро кизэһэтэ аан дойду Тыйаатырын күнүгэр – кулун тутар 27 күнүгэр – буолла.

Көрүү үлүлүчүлээх бириэмийэ «Бастын драма испэктээкилэ» ааты П.А. Ойуунускай аатынан Саха академической тыйаатырын “Ойуун түүлэ” туруоруута ылла. «Бастын музыкальнай испэктээкил» номинацияны Суорун Омоллоон аатынан судаарыстыбыннай опера уонна балет тыйаатырын «Богема» туруоруута сүктэ. «Бастын оҕо испэктээкилэ» аатын Өрөспүүбүлүкэтээби Куукула уонна актёр тыйаатырын “Кыра Дьөгэ Бааба” испэктээкилэ ылла. «Бастын режиссёр үлэтэ» наһарааданы Дьүүлүүр сүбэ кимизэхэ дабаны биэрбэтэ. «Бастын худуһунньук үлэгэ» бириэмийэни Үүнэр көлүөнэ тыйаатырын худуһунньука Мария Иванова “Биэс ынахтаах Бэй-бэрикээн эмээхсин” үлэтинэн

Павлова – СӨ КуодМ ускуустуба салаатын сүрүн испэсэлиинэ, ускуустуба хандыдаата, муусуканы чинчийээччи; И.И. Марина – “Кыым” хаһыат кэрэспэдиэнэ, Т.П. Дмитриева – СӨ Тыйаатыр үлэһиттэрин сойуунун салайааччытын солбуяааччы; З.С.

– Бу мин Саха сиригэр бастаы сырым. Ол эрэри, быйыл Уфа, Саранскай куораттарга ытыллыбыт бэстибээллэргэ саха тыйаатырдарын туруорууларын кытта билсиптим.

аан дойду ханнык да тыйаатыра өссө ситиһэ илик. Бу – тыйаатырдар бүттүүн тыын боппуруостара. Мин учуонай-чинчийээччи быһыытынан, бу боппуруоһу мэлдьи билим уонна быраактыка хабааннаахтык ырытарга ынырабын: санга сүүрэннэри,

нымалары булуохха диэн. Бэстибээлгэ көрбүт Олонхо туруорууларыттан санга, сонун арыылылары, кыра да буоллар, инникигэ хардыыны күүппүтүм. Ханнык бағарар үчүгэй хаачыстыбалаах сюжет, тизиск испэктээкилгэ драматургия суобун кыайан толорбот. Эпическэй матырыйаал ханнык бағарар эйгэбэ барсыан сөп эрэри, ол тыйаатыр эйгэтигэр олус үчүгэйдик туттуллубат. Тыйаатыр диэн, бастатан туран, ханнык эмэ оонньууну туруоран, тыйаатырга барар гына драмалаан көрдөрүү буолар.

Үүнэр көлүөнэ тыйаатырын “Биэс ынахтаах Бэйбэрикээн эмээхсин” туруоруута бары өттүнэн табыллыбытын бэлиэтиибин. Олус бэһиэлэй, оҕоҕо аналлаах бэртээхэй туруоруу. Режиссёр үлэтэ, артыыстар пластикалара, худуоһунньук үлэтэ үрдүк таһымна сыналанна. Норуот фольклоругар аан дойду айыллыта, киһи үөскээһинэ кэпсэнэр. Бу санааны тыйаатыр нымаларын көмөтүнэн, Үүнэр көлүөнэ тыйаатыра бэрт сатабыллаахтык, оҕоҕо кэбэбэстик өйдөнүмтүө, дынгнээх гына туруорбут. Остуоруйаны испэктээкил быһыытынан туруорууга сөптөөх нымалар туһаныллыбыттара хайбаллаах. Чопчу баар эттиктэри туһаныы бу туруоруу ис санаатын арытарга улахан кыабы биэрдэ. Манньк хабааннаах испэктээкиллэр өссө даҕаны элбии туралларыгар бағарабын.

Саха тыйаатырдарын режиссёрдара, сүрүннээн эдэр дьон, апокалипсис тиэмэтигэр ордук ылсан үлэлээбиттэрин бэлиэти көрдүм. Оннук туруоруулар тыйаатырга аймалҕанынан, ыһынан-хаһынан, истиэриктэнэн бэрлэллэрэ өйдөнөр эрэри, бу үчүгэй суол буолбатах. Бүтүн аан дойду эстэр дьылбатын туһунан туруоруу киһи уйулбатын хамсаппат. Биир киһи дьылбата ордук көрөөччүнү долгутуо этэ. Ол эрэри олус күүстээх идэй-элээх, дириг бөлөһүөктүү түмүгү Александр Иванов “Sogotokh” (Нерюнгритаабы куукула уон-

ылла. “Драма испэктээкилгэ бастың оруолу толоруу” номинацияны А.С. Пушкин аатынан нууча драмтыйаатырын артыыһа Марина Слепнёва («Созвездие Марии») уонна Мииринэй тыйаатырын артыыһа Владимир Заманков («Русский крест») ыллылар. “Музыкальной испэктээкилгэ бастың оруолу толоруу” үрдүк ааты Опера уонна балет тыйаатырын артыыстара Юлия Мярина («Спящая красавица») уонна Марина Силина («Богема») сүктүлэр. “Драма испэктээкилгэ иккис былааннаах бастың оруолу толоруу” аат Олонхо тыйаатырын артыыһыгар Наталья Слепцоваба («Эрбэхчэй Бэргэн») ингэрилиннэ. Оттон “Музыкальной испэктээкилгэ иккис былааннаах бастың оруол” номинация Опера уонна балет тыйаатырын артыыһа Александра Ивановаба («Спящая Красавица») ананна. “Иннигэ эрэл” номинацияны Саха тыйаатырын эдэр артыыһа Александр Борисов («Ойуун түүлэ») ылан үөрдөттө. Дүүллүү сүбэ анал бириинэ Өрөспүүбүлүкэтээби Куукула уонна актёр тыйаатырын режиссёра Александр Ивановка («Sogotokh») тигистэ.

Бэстибээл түмүгүнэн, тыйаатыр ускуустубатыгар киллэрбит кылааттарын иһин кэккэ кэлэктиипкэ, биридиилээн дьонго махтал, эбэрдэ суруктары туттардылар.

Бэстибээл буолан ааста. Тыйаатыр туруоруулара маассабай көрөөччүгэ кэрэни, үйэлээби тарҕатар, үтөнү өйдүүргэ уһуйар, уран-чараас эйгэбэ чугаһатар аналлаахтар.

Оттон Нерюнгри дьоно-сэргэтэ олус сэргэх, ыалдытымсах, чараас духуобунай эйгэлээх буолан биэрдэ. “Хаарыан хампа” тыйаатырдары көрүү сэттис бэстибээлэ үрдүк таһымнаахтык ааспытыгар тэрийээччилэргэ махталбытын биллэрэбит.

Иванна МАРИНА.

